

Fråga till professor Tingsten.

Bland detaljmarkeringarna i professor Tingstens recension av min bok den 5 februari är det en som särskilt intresserar mig och förmodligen också andra som äro intresserade av våra folkrörelsers historia.

I min bok har jag omnämnt att en 22-årig arbetarpojke i en debatt under 80-talet utvecklade köpkraftsteoretiska synpunkter och kommenterat detta sålunda: "Rylanders åsikter i ämnet kunna kanske nu verka banala, då varje i samhällsfrågor vaken människa har kännedom om köpkraftsteoretiska resonemang; men i mitten på 80-talet var det en intellektuell bragd av en arbetaryngling att få så gott grepp om nationalekonomiska problem".

I recensionen har professor Tingsten gjort följande anmärkning: "Författaren synes ej vara medveten om att den tvivelaktiga teori som han här berör redan i början av 1800-talet framförts av en rad socialistiska skribenter och att dess enkla innehåll kunde inhämtas i lättillgängliga broschyrer".

Jag hoppas att professor Tingsten kan upplysa om vilka broschyrer på vårt språk som före år 1888 kunde vägleda en arbetarpojke i nationalekonomiska frågor.

Sten Sjöberg.

Herr Sjöbergs fråga bekräftar min misstanke att han icke ägt kännedom om nu ifrågavarande tankegångs förekomst i äldre socialistisk debatt. I själva verket är vad herr Sjöberg kallar "köpkraftsteorien" — och som han med orätt likställer med den under senare år framförda köpkraftsteorien — så invävd i de förskeddä kända socialistiska föreställningarna att man icke kan känna till de senare utan att också känna till nämnda teori. Herr Sjöbergs förvåning över Rylanders insikt visar att han själv icke närmare satt sig in i dessa frågor. Att en tjugutvårig arbetare år 1888 kunde förstå några elementära socialistiska saker är inte konstigt; de torde icke vara svåra att fatta ens vid späda år.

Något uttömmande svar på frågan i vilka skrifter Rylander kunnat hämta sin kunskap kan jag icke giva; här måste jag hänvisa herr Sjöberg till självstudier. Jag känner emellertid några korta och lättillgängliga broschyrer i vilka Rylander kunnat lära sig ifrågavarande saker: P. Bebel, "Vad vi vilja", 1886 (sid. 54 ff); A. Wermelin, "Karl Marx värdeteori", 1887 (sid. 20 ff.); Wermelin, "Kan sparsamhet rädda proletariatet?", 1886 (sid. 11 ff).

Herbert Tingsten.

Bladet:

Nationaltidende

25 FEB. 1943

skriver den

Hvad med denne Forbundsstat?

Af Hakon Stangerup

Herbert Tingsten: „Santidens förbundsstat“. Koöperativa förbundets bokförlag. (Tilsendt fra Haases Boglade.)

SOM BEKENDT har Diskussionen omkring en kommende nordisk Forbundsstat taget et Opsving i alle de nordiske Lande i det sidste Aar. Men hvad er egentlig en Forbundsstat for noget? siger Folk. Hvordan skal man ordne Forholdet mellem Enkeltstaternes Kompetence og Forbundsstatens Kompetence? Hvor meget af Suveræneteten skal overlades til Forbundsstaten, og hvor meget beholder Delstaterne?

Spørgsmaalene er mange og højst komplicerede. De er ikke ganske nemme at svare paa, men det kan gøres, endda paa fremragende Maade, det viser Herbert Tingsten i et splinternyt og højst aktuelt Arbejde, der er udkommet i den Skriftrække, som Utrikespolitiske Institutet udgiver i Stockholm. Skriftet hedder „Santidens förbundsstat“ og gennemgaar i en paa een Gang klar og detailleret Fremstilling Amerikas forenede Stater, Schweiz, Canada, Australien, Sydafrika og i et sammenfattende sidste Kapitel Tillob til Føderationer i andre Lande. Tingsten gaar grundigt til Værks, han skildrer først de historiske Forhold omkring Føderationens Opkomst, dernæst selve Debatten og Forhandlingerne om dens Indretning, endvidere dens Funktion og dens Forfatningsproblemer gennem Tidens, til sidst dens Erfaringer med Hensyn til Forbundsstatens Nytte og Værdi.

Det er overordentlig interessant at konstatere, hvor vanskeligt det i saa at sige alle Tilfælde var at grundlægge de i Dag saa fast sammentømrede store Forbundsstater. Forskellighederne var baade i Canada, i Schweiz og i Sydafrika af ganske andre Dimensioner end de nuværende Uligheder mellem de nordiske Lande. I Canada to

o. Religioner og to Resterne af gamle ger. I Schweiz tre Nationaliteter, og i Sprog k blodende Kampmoder mod alle disse Vanskelighederne mellem

de nordiske Lande? En Smule Sogneuligheder!

HERBERT TINGSTEN undervurderer ikke de Brydninger, som gør sig gældende paa Vejen fra Forbundsstatens Grundlæggelse til det Punkt, hvor den virkelig gaar op for Enkeltstaterne som deres Fædrelands højere og sandere Begreb. Men han paapeger, at det i alle eksisterende Tilfælde altid er gaaet saaledes, at Partikularismen har været forbigaende og Unionismen stadigt voksende. I sine sammenfattende Betragtninger fremsætter han nogle Synspunkter. Konklusioner efter sine udførlige Præmisses, som jeg kort skal citere. Tingsten skriver bl. a.: „Særlig Opmærksomhed fortjener de angelsaksiske Føderationer og Schweiz, som indebærer en i Frihed og efter udtømmende Debatter besluttet Samgaen af folkestyre-